JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ

Asiantuntijalausunto eduskunnan tarkastusvaliokunnalle 7.12.2022

Asia: O 15/2021 vp Aktiivisen työvoimapolitiikan palveluiden kustannusvaikuttavuus

Sami Ylistö
Yliopistonopettaja, sosiaalityöntekijä
Jyväskylän yliopisto

KYSYMYKSET

1. Millaiset aktiiviset työvoimapolitiikan palvelut edistävät parhaiten heikossa asemassa olevien henkilöiden työllistymistä?
2. Miten näiden palveluiden vaikutuksia tulisi näkemykseni mukaan arvioida?

HEIKKO TYÖMARKKINA-ASEMA JA TYÖLLISTYMISEN ESTEET

- Työllistymismahdollisuuksia heikentävät moninaiset työmarkkinakelpoisuuteen liittyvät ongelmat:
  - Ammattitaidon, koulutuksen, työkokemuksen ja osaamisen puutteet
  - Erilaiset työ- ja toimintakyvyn ongelmat / muut sosiaalisen ongelmat
- Heikossa työmarkkina-asemassa olevat työttömät eivät ole homogeeninen ryhmä:
  - Osaa voidaan auttaa työvoima- ja koulutuspoliittisin keinoin
  - Osa tarvitsee kuntoutusta työllistymisen tueksi
  - Osalle työllistämistoimenpiteistä on tullut pysyväisluontoinen ratkaisu
  - Osa ei pysty lainkaan osallistumaan

TYÖVOIMAPOLIITTISTEN TOIMENPITEIDEN VAIKUTTAVUUS

- Vaikuttavuuden arvioinnissa kiinnostaa kaksi asiaa: mitä toimenpide maksaa ja mitä sillä saadaan aikaiseksi.
- Työvoimapoliittisten toimenpiteiden vaikuttavuuden arvioinnin päälinjat kohdistuvat taloudellisiin indikaattoreihin ja pehmeämpiin sosiaalipoliittisiin vaikutuksiin.
- Vaikuttavuuden arvioinnit keskittyvät huomattavissa määrin taloudellisiin indikaattoreihin.
- Sosiaalipoliittisten vaikutusten osalta suurin osa tutkimustiedoista perustuu laadullisiin tutkimuksiin.

HEIKOSSA TYÖMARKKINA-ASEMASSA OLEVIEN TYÖTTÖMIEN AUTTAMINEN

- Toimenpiteiden sosiaalipoliittiset ja työllistymisvaikutukset liittyvät kiinteästi toisiinsa. Tarkastelen työvoimapoliittisia toimenpiteitä kuitenkin lähinnä sosiaalipoliittisten vaikutusten näkökulmasta.
  - Panostaminen alkuarviointiin on tärkeää
  - Kaikkein heikoimmassa asemassa olevien työttömien aktivointi voi jopa heikentää heidän tilannettaan
  - Monialaiset palvelut tulisi turvata jatkossakin pitkäaikaistyöttömille
  - Työllistymistoimenpiteet voivat auttaa ylläpitämään työttömän asiakkaan toimintakykyä vaikka ne eivät johtaisikaan työllistymiseen
  - Avuksi tarvitaan myös työvoiman kysyntäpuolen toimenpiteitä

TYÖVOIMAPOLIITTISTEN TOIMENPITEIDEN VAIKUTTAVUUDEN ARVIOINTI

- Työvoimapoliittisten toimenpiteiden kustannusrakenteeseen liittyvien indikaattoreiden laadinta.
- Erilaisten työ- ja toimintakykyyn liittyvien indikaattoreiden sekä mahdollisesti myös muita toimenpiteiden sosiaalipoliittisia tavoitteita kuvaavien indikaattorien sisäänrakentaminen TE-palveluiden asiakastietojärjestelmiin esim. työttömien itsearviointeina.
- Rekisteritietojen avulla työvoimapoliittisten toimenpiteiden kokonaiskustannusten arvioiminen myös sosiaali- ja terveydenhoitopalveluiden käytön näkökulmasta.
- Vaikuttavuuden arviointien käyttäminen johtamisen ja poliittisen päätöksenteon apuvälineinä. Panostaminen kustannusvaikuttaviin toimenpiteisiin.

KIITOS!